Rianne Hermanns en Willem Pieters

'Elke arts krijgt te maken met Long COVID-patiënten'

Bart Dollekens, Marjo de Louw

De teller staat bij C-support, dat nazorg biedt bij Long COVID, inmiddels op 3500 patiënten. En dat aantal groeit met de dag. "Het is wel een eenzijdige groep", zegt Willem Pieters, longarts en medisch adviseur bij C-support. 'Ze zijn hoogopgeleid, digitaal vaardig, voornamelijk tussen de 20 en 60 jaar en hebben nauwelijks een niet-westerse achtergrond. We missen dus nog een belangrijk deel van de patiënten. Daar ligt nog een belangrijke opdracht.'

"Wat deze patiëntengroep gemeen heeft, is dat ze veel problemen ervaren met werk en inkomen", legt Rianne Hermanns uit. Hermanns is in 2018 begonnen als nazorgadviseur voor C-support en inmiddels ook actief voor COVID-19 patiënten met langdurige klachten. "We begeleiden de patiënten op alle leefgebieden, maar mijn aandachtsgebied is werk. Dat hier veel problemen zijn is niet verwonderlijk, want deze leeftijdsgroep staat midden in het arbeidzame leven."

'Wat deze groep gemeen heeft, is dat ze veel problemen ervaren met werk en inkomen'

Wat valt op?

Hermanns: "Het aandeel vrouwen is zo'n 75%. Er zijn eerste aanwijzingen dat vrouwen vaker worden getroffen door Long COVID, terwijl bij mannen de besmetting juist vaker tot een ziekenhuisopname leidt. De groep met langdurige klachten is relatief klein op het totaal aantal besmettingen. Dat leidt vaak tot onbegrip in de eigen omgeving en van de professionals met wie ze te maken krijgen. Meestal waren het heel actieve mensen, die veel ballen in de lucht hielden. Dat maakt het ook voor henzelf lastig om te dealen met de gevolgen van

hun ziekte. Vaak overvragen ze zichzelf en dat leidt dan weer tot een terugval. Bij die zoektocht naar evenwicht, naar goede ondersteuning en het begrip bij henzelf en anderen, helpen wij."

Wat zijn de hulpvragen?

Hermanns: "Een luisterend oor en erkenning van de klachten is om te beginnen heel belangrijk. Dat geeft al opluchting. Verder zijn er vaak gezondheidsvragen voor de medisch adviseurs (zie kader), er wordt veel gevraagd of paramedische ondersteuning het herstel kan bevorderen en werk is een centraal thema. Vrijwel iedereen is werkzaam in loondienst of als zzp'er. Voor die laatste groep zijn de problemen vaak heel groot."

'Voor zzp'ers zijn de problemen vaak heel groot'

Zzp'ers hebben geen toegang tot een bedrijfs- of verzekeringsarts. Hoe doen zij dat?

Hermanns: "Zij zijn aangewezen op hun huisarts. Het wegvallen van hun inkomen leidt tot heel veel stress en allerlei noodgrepen. De enorme druk waar deze patiënten onder gebukt gaan, is beslist niet bevorderlijk voor het herstel. Je zou willen dat er voor deze en andere patiënten meer maatwerk werd geleverd."

Heb je voorbeelden?

Hermanns: "Door gemeenten bijvoorbeeld met bijstand. Die wordt vaak geweigerd onder verwijzing naar het eigen huis dat iemand heeft. Maar in diezelfde gemeente zijn er wachttijden van ruim tien jaar voor een huurhuis. Dan heb je er niet veel aan je huis te verkopen, dan ben je dakloos. Ook huisartsen en paramedici zouden zich meer moeten afvragen: wat is er voor deze individuele patiënt nodig? Samenwerking tussen paramedici is geen vanzelfsprekendheid. Terwijl veel mensen gebaat zijn bij een aanpak van fysiotherapie in combinatie met ergotherapie. Dat is vaak een vergeten discipline waar deze patiënten veel baat bij kunnen hebben in het vinden van een goede

Bart Dollekens, bedrijfsarts en klinisch arbeidsgeneeskunde, is adviseur bij C-support en instituutsopleider bij de SGBO, Radboudumc

Marjo de Louw is communicatieadviseur bij C-support

Correspondentieadres: m.d.louw@c-support.nu

Rianne Hermanns

Willem Pieters

energiebalans. Het wordt bovendien vergoed vanuit herstelzorg COVID. In andere gevallen is er een logopedist nodig, of een diëtist. Als een patiënt gebukt gaat onder grote angst, is ondersteuning op psychisch gebied nodig voordat er aan fysio kan worden begonnen. Huisartsen en paramedici kunnen daar ook een rol in spelen.”

Doet C-support iets aan de bevordering van de samenwerking?

Willem Pieters: “Wij zijn bezig met een pilot met fysiotherapeuten in Oss en Uden om een multidisciplinaire paramedische aanpak te ontwikkelen. Die is essentieel voor een aanpak die leidt tot passende en betaalbare zorg. De bedoeling is dat we die op 1 mei starten in praktijken in Oss, Uden, Arnhem en Nijmegen. Het idee is dat we zo een voorbeeld geven van paramedische herstelzorg dat verder wordt uitgerold over Nederland, in samenwerking met de verschillende koepelorganisaties van paramedici, zorgverzekeraars en het Chronisch Zorgnet. Die partijen zijn al bij deze pilot betrokken. De belangrijkste uitgangspunten zijn dat de fysiotherapeut de casemanager is en de andere disciplines waar nodig erbij betrokken. Dat daarvoor op gezette tijden in het proces een multidisciplinair overleg (MDO) wordt belegd en dat daar een betaaltitel voor

komt. De patiënt is leidend en eigenaar. We werken in de intake met vragenlijsten en metingen om de problematiek goed in kaart te brengen en de voortgang te kunnen meten. Aan het eind kijken we samen met de patiënt naar de resultaten.”

‘Volgens de WHO hebben we aan het eind van de pandemie evenveel Long COVID-patiënten in Europa als Ierland aan inwoners telt’

Hebben bedrijfs- en verzekeringsartsen iets aan die vragenlijsten?

Pieters: “Volgens de WHO kunnen we erop rekenen dat er aan het eind van de pandemie evenveel Long COVID-patiënten in Europa zijn als Ierland aan inwoners telt. Dus iedere bedrijfs- en verzekeringsarts in Nederland

C-support

C-support ondersteunt en adviseert COVID-19-patiënten met langdurige klachten (langer dan 3 maanden) en biedt ondersteuning op alle domeinen waarop de ziekte ingrijpt. Daarbij werkt C-support samen met het reguliere veld en met een eigen externe schil van juridisch en arbeidsdeskundige adviseurs. C-support heeft een team van ongeveer dertig nazorgadviseurs en zes medisch adviseurs bestaande uit twee longartsen en vier huisartsen. Daarnaast kan C-support via de klankbordgroep van deskundigen gebruik maken van een ervaren verzekeringsarts en bedrijfsarts. Ook professionals kunnen voor ondersteuning of advies een beroep op C-support doen. Voor meer informatie: www.c-support.nu of 073-4400440.

krijgt hier onherroepelijk mee te maken. De vragenlijsten zijn ontwikkeld door IQ Healthcare van het Radboudumc. Die stellen ze ongetwijfeld ook graag beschikbaar aan de bedrijfs- en verzekeringsartsen. Dat ga ik regelen!”

Waarom die nadruk op multidisciplinair?

Pieters: “C-support inventariseert op dit moment de vraagstukken rond de herstellzorg zoals die nu geboden wordt. Op grond daarvan adviseren we het Zorginstituut en VWS over de inrichting van de regeling voor deze zorg. Die is met stoom en kokend water tot stand gekomen, meteen na de uitbraak. Mooi dat er toen snel ondersteuning is geboden. Maar de praktijk laat zien dat die voor 95% bestond uit uitsluitend fysiotherapie. Dat is onvoldoende! Het komt niet tegemoet aan de overige problemen die mensen ervaren. Voor het aanpakken van bijvoorbeeld disfunctioneel ademen is ook een logopedist nodig.”

Je sprak al over een andere uitdaging: hoe ga je de mensen bereiken die niet zelf aankloppen?

Pieters: “Het is een breed gevoeld maatschappelijk probleem, dat de zorg niet voor iedereen even toegankelijk is. Dat is schrijnend en onverteerbaar. De oorzaak ligt onder meer in het feit dat drie op de tien Nederlanders moeite heeft met de taal. En daardoor digitaal ook veel minder vaardig is. Daarom zijn we nu allereerst doende onze informatiemiddelen om te zetten naar een begrijpelijk taalniveau (B-1). We zijn al in gesprek met allerlei koepelorganisaties en belangenorganisaties om vervolgens het bereik onder laaggeletterden, Nederlanders met een migratieachtergrond en ouderen actief te gaan organiseren. Daarvoor willen we specifieke middelen ontwikkelen als filmpjes, animaties en meertalig voorlichtingsmateriaal. Ik trek het op mijn fatsoen als we er niet in zouden slagen ook de mensen uit deze groepen te ondersteunen.”

‘Het is een breed gevoeld maatschappelijk probleem, dat de zorg niet voor iedereen even toegankelijk is’

Wat raakt jou het meest in je werk?

Pieters: “Dat mensen die heel erg ziek zijn geweest en soms de dood in de ogen hebben gekeken, zo graag willen herstellen, maar dat het niet lukt. Daar ligt voor ons team ook de grootste uitdaging. Hoe gaan we deze mensen goed begeleiden samen met het reguliere veld? En wel iedereen die daar behoefte aan heeft!”